

Forundersøgelse af Ringsted Kommunes lokalplanområde 179 matrikel 3p Balstrup, Ringsted jorder. Lokalitetsnavn "Balstrup N1".

Undersøgelsen blev foretaget i dagene 3. - 18. januar 2003 og suppleret med detektorafsøgning i østlige del efter tøvejr d. 28-03-2006.

Indhold

Resumé.....	1
Årsag og evt. sagshistorie	1
Deltager(e)	2
Lokalisering og topografi.....	2
Indmåling	3
Beskrivelse	3
Supplerende detektorafsøgning i østlige del.	5
Vurdering og evt. fremtidige tiltag	7
Fundliste.....	8
Fotoliste.....	8
Tegningsliste	8
Måledata.....	9
Bilag 1. Oversigtskort med grøftnumre, anlæg efter type m.v.	
Bilag 2. Feltbilleder SMV2005107D01-13	
Bilag 3. Genstandsbilleder SMV2005X1-14	

Resumé

Forundersøgelse af areal på ca. 117.000 m² forud for anlæg af industrigrund på areal med detektorfund fra vikingetid og middelalder. Ved undersøgelsen fremkom der spor efter forhistoriske aktiviteter i form af kogestens- og affaldsgruber samt enkelte stolpehuller, men bortset fra et hegnsforløb af nyere dato kunne ingen regulære bosættelsesstrukturer udskilles. Detektorafsøgning af den østlige del af området resulterede i en del moderne metalsager samt to bronzegenstande af uvis datering. Detektorafsøgning af den vestlige del af området resulterede ikke i nogen genstandsfund.

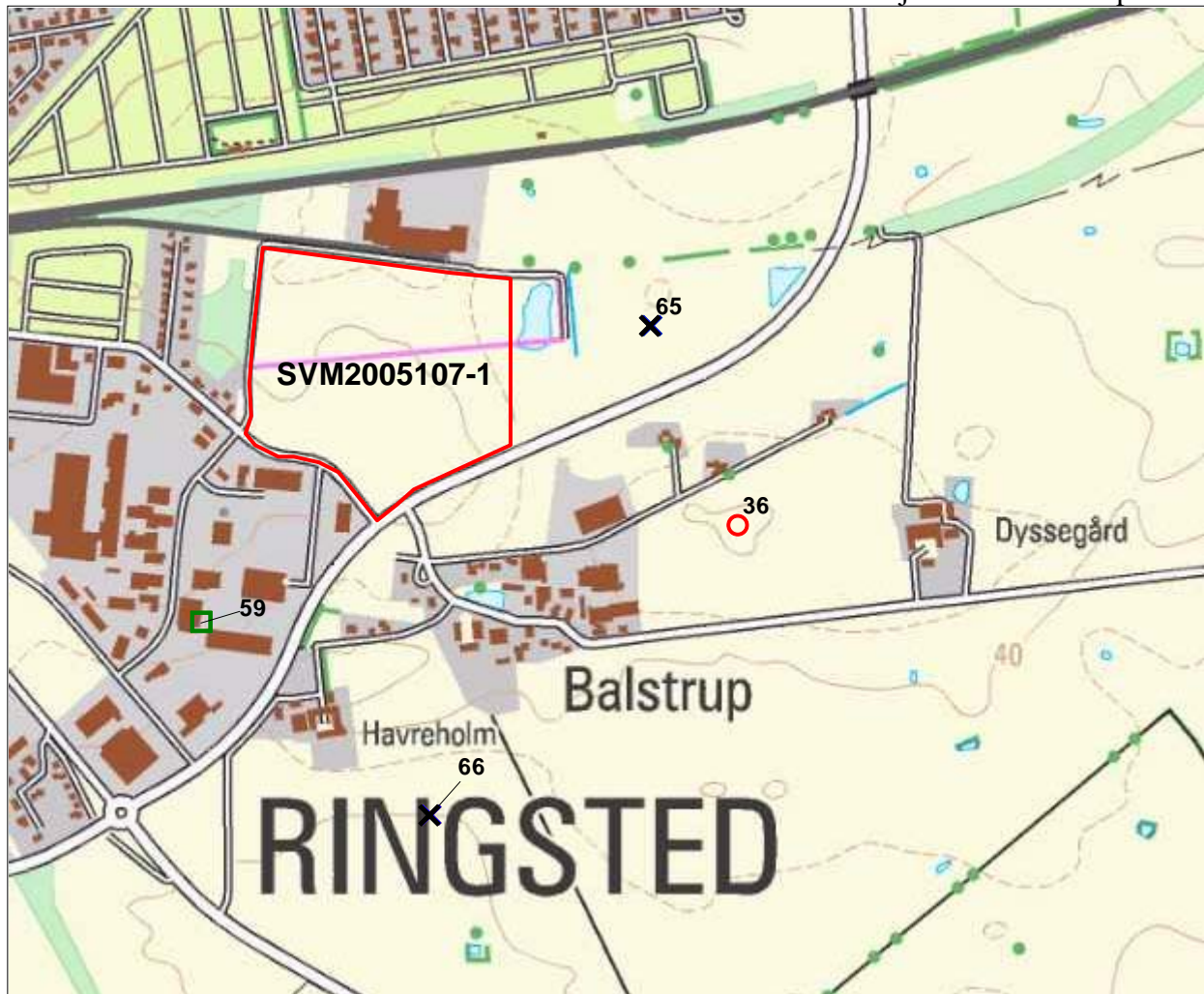
Årsag og evt. sagshistorie

Undersøgelsen blev foranlediget af Ringsted Kommunes lokalplan 179 vedr. anlæg af 117.000 m² industrigrund på matr. 3p og dele af matr. 3v, Balstrup, Ringsted jorder.

Bygherre anmodede i henhold til museumslovens § 25 Sydvestsjælland Museum om en udtalelse vedrørende skjulte kulturhistoriske værdier på arealet forud for jordarbejdets påbegyndelse.

Museets arkivalske kontrol afslørede flere væsentlige detektorfund af danefæ på lokalplanområdet, herunder en urnesfibula fra tidlig middelalder (DNF 173/2001), en del af en celt fra bronzealderen (B17862), et cirkulært hængesmykke fra vikingetid (C34769) samt et endestykke af en sølvbarre – muligvis vikingetid (DNF 47/00) (jf. SMV2002021/040213-65).

Ca. 200 m syd for lokalplanområdet er der registreret endnu en detektorplads med genstande fra yngre germanertid/vikingetid og middelalder (SVM2003058/ 040213-66) og 300 m sydvest og 500 m øst for området er der registeret hhv. en boplads fra yngre bronzealder (040213-59) og en overpløjet høj fra yngre stenalder (040213-36) jf. Kort 1.

Kort 1. SVM2005107-1 Balstrup N1. Oversigt over tidligere registrerede kulturhistoriske lokaliteter i umiddelbar nærhed af lokalplanområdet (markeret med rød ramme)

På baggrund af disse oplysninger vurderede museet, at der på lokalplanområdet kunne være bevaret væsentlige arkæologiske levn, hvis tilstedeværelse kun kunne konstateres ved en forundersøgelse. Museet anbefalede herefter en sådan undersøgelse, hvilket blev accepteret af bygherre den 14. december 2005. Selve forundersøgelsen og den efterfølgende bearbejdning blev foretaget af Sydvestsjællands Museum fra den 3.- 17.1. 2006. Dog mangler detektorafsøgning af den østlige del af lokalplanområdet endnu at blive foretaget. Udgifterne til forundersøgelsen blev i henhold til Museumslovens § 27 erholdt af bygherre.

Deltager(e)

Deltagere i forundersøgelsen var Lea Meistrup-Larsen (arkæolog og daglig leder), Varaporn Pooririsak (stud.mag.), Finn Knight (militærnægter) og Morten Petersen (detektormand). For den maskinelle del stod maskinfører Lars Petersen fra anlægsgartnerfirmaet Vækst og Miljø, Slagelse.

Lokalisering og topografi

Lokalplansplanområdet matrikel 3p og 3v, Balstrup, Ringsted jorder ligger i den østlige udkant af Ringsted By og findes på 4cm kort 1513 III SV (jf. kort 1-2).

Terrænet på det 117.000 m² store lokalplanområde er svagt kuperet med et langstrakt og mod nord faldende bakkedrag centralt på arealet og et mindre vådområde mod øst. Områdets højdekote varierer fra 42-46 m. o. DNN (se måledata (Z-værdi) bagerst i rapporten).

Ved forundersøgelsen kunne det konstateres, at området, førend det blev udjævnet af pløjning, må have været præget af utallige små og formentlig ofte vandfyldte lavninger.

Undergrunden i lokalplanområdet består overvejende af moræneler vekslende med partier af smeltevandssand og den karakteristiske "Ringsted-undergrund", som er moræneler med et stort indhold af hvidgrå kalk. Utallige større og mindre stenspor vidner om intensiv opgravning og bortsprængning af sten fra undergrunden, og lavningernes sortgrå undergrund og de mange nedgravede dræn vidner om en høj jordbundsfugtighed.

Arealets muldlag varierer i tykkelse fra 21 – 68 cm og er størst ved foden af bakken og i de mange lavninger og mindst på toppen af bakkedraget (måledata over arealets muldtykkelse findes på museet)

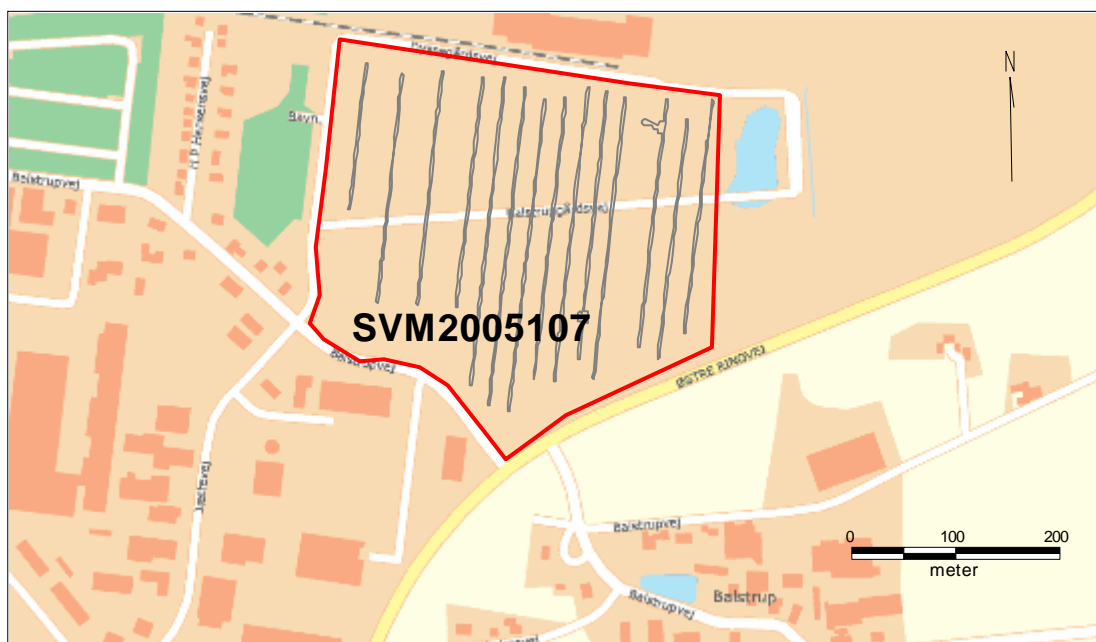
Indmåling

Indmåling af målepunkter (109 i alt) blev foretaget med GPS i System 34 Sjælland af landmåler Allan Skovmand fra landmålerfirmaet Geodata, Sorø hhv. d. 5. og 11/1 2006.

Indmålingerne må anses for at være meget præcise, dvs. med en nøjagtighed inden for få centimeter.

Beskrivelse

Med en gravemaskine påmonteret en to meter bred planérskovl gravede vi 14 fra 140 til 310 meter lange nord-sydorienterede grøfter jf. Kort 2. Grøft 1-3 (de østligste grøfter) blev afsat med 20 meters afstand, Grøft 3-4 med 40 meters afstand, Grøft 4-11 med 20 meters afstand og Grøft 11-14 med 40 meters afstand. I alt blev der afgravet 7196 m², hvilket svarer til ca. 6 % af det samlede areal.

Kort 2. SVM200107-1 Balstrup N1. Oversigtskort over lokalplanområdet (rød ramme) og de 14 nord-sydorienterede søgegrøfter (grå rammer).

Der blev i søgegrøfterne nedsat målepunkter for hver 40. meter (109 målepunkter i alt) og de i alt 396 fremkomne anlæg (diverse former for gamle og nyere nedgravninger) blev indtegnet i størrelsesforhold 1:100 på i alt 16 fladetegninger. Alle anlæg, undtagen dræn og andre nyere nedgravninger, blev nummereret og snittet (dvs. halvdelen blev bortgravet) og deres fyld, form og dybde beskrevet dels på fladetegningerne dels på 5 beskrivelsestegninger. 63 anlæg, der ved snitningen viste sig at være naturfænomener (f.eks. lavninger, stenspor og dyregange), blev efterfølgende annulleret.

De 109 målepunkter i søgegrøfterne blev indmålt via GPS af landmåler, og de 16 fladetegninger blev derefter indscannet og digitaliseret af stud.mag. Varaporn Pooririsak i GIS-programmet MapInfo.

Vi registrerede i alt 56 stolpehuller, 29 gruber (affaldshuller) og 22 kogestensgruber på arealet (jf. anlægsliste), men kun en enkelt af gruberne kunne ud fra sit genstandsmateriale dateres til stenalder (jf. fundliste). Resten af gruberne, kogestensgruberne, og 16 af stolpehullerne kunne blot dateres til oldtid.

De resterende 40 stolpehuller indgik i et hegnsforløb (fig. 1) i Grøft 3's nordlige del. Men da fylden i de 40 stolpehuller var meget mørk og muldblandet, og da der endnu var bevaret træ i et enkelt af dem, har hegnet formentlig været af nyere dato. Der fremkom ingen yderligere anlæg i den udvidelse, vi foretog omkring hegnet.

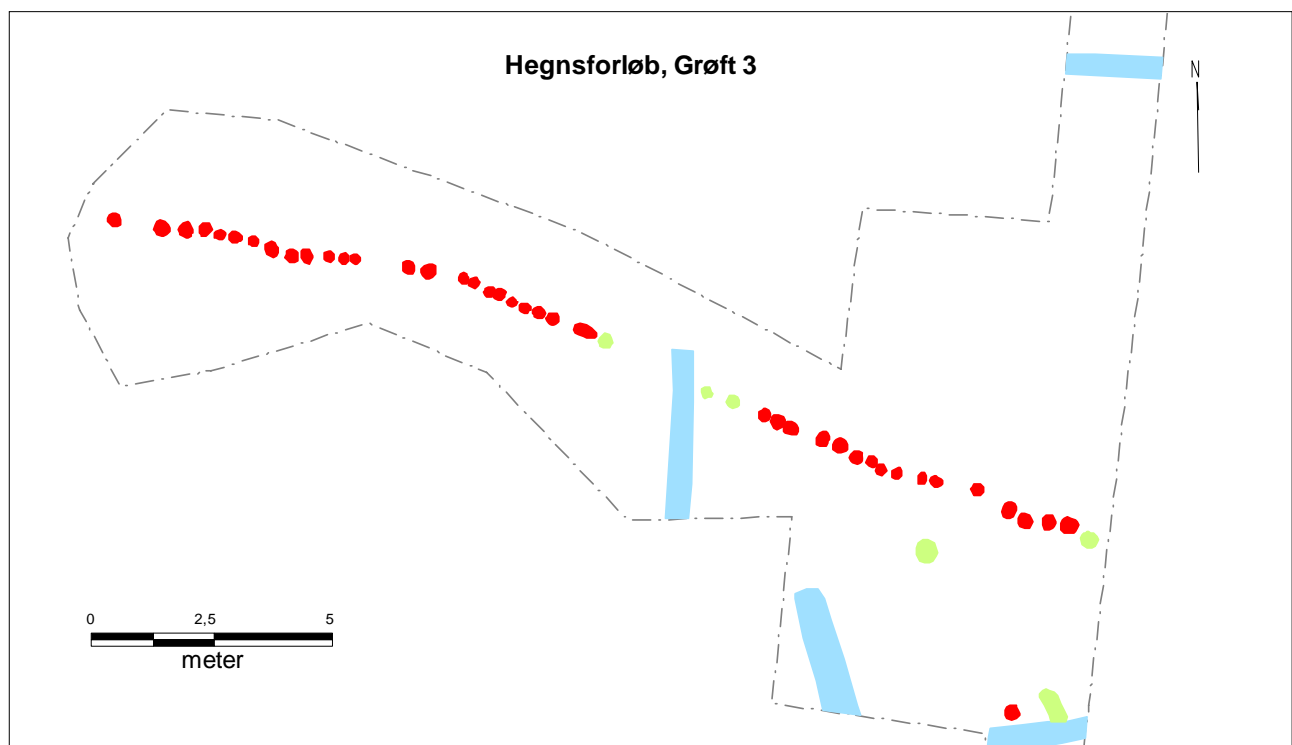

Fig.1. SMV2005107-1 Balstrup N1. Hegnsforløb af nyere dato i den nordlige del af Grøft 3 (markeret med rødt).

Da der tidligere er blevet fundet flere metalgenstande umiddelbart øst for lokalplanområdet (jf. afsnit 2 samt Kort 1), blev den opgravede jord fra Grøft 1-3 samt 9-11 afsøgt med detektor af Morten Petersen og Finn Knight. Der blev i den forbindelse fundet en del metalgenstande af nyere dato (hestesko, mønter, søm etc.), samt 2 bronzegenstande, der ikke kan dateres nærmere (Fig. 2). Grundet den hårde frost kunne markoverfladen mellem Grøft 1-3 ikke detektorafsøges, og da

frosten ikke var gået af jorden ved forundersøgelsens afslutning, kunne museet i første omgang kun give byherre en udtalelse om området vest for Grøft 1-3, jf. Kort 3. Udtalelse om lokalplanområdets østlige del vil blive udarbejdet, så snart markoverfladen mellem Grøft 1-3 er blevet detektorafsøgt.

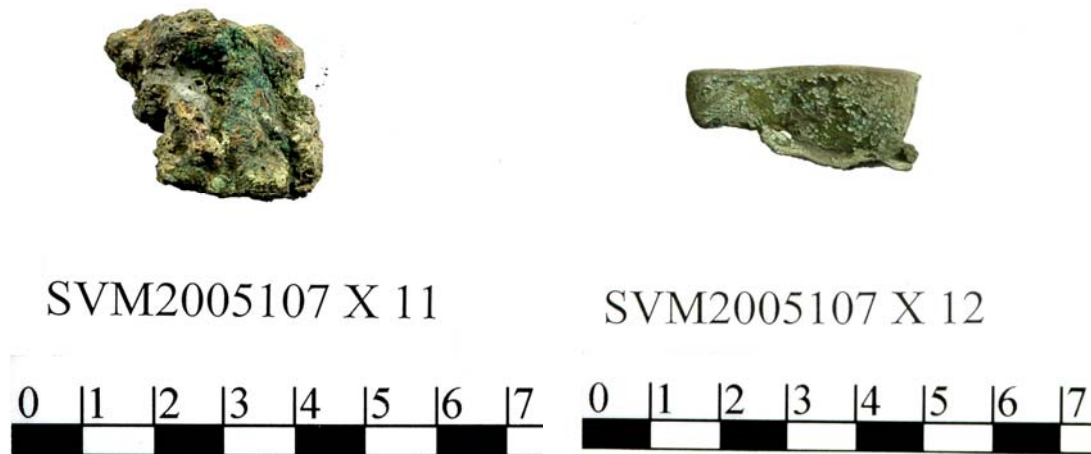

Fig.2. SMV2005107-1 Balstrup N1. Bronzegenstande fundet ved detektorafsøgning af Grøft 1-3.

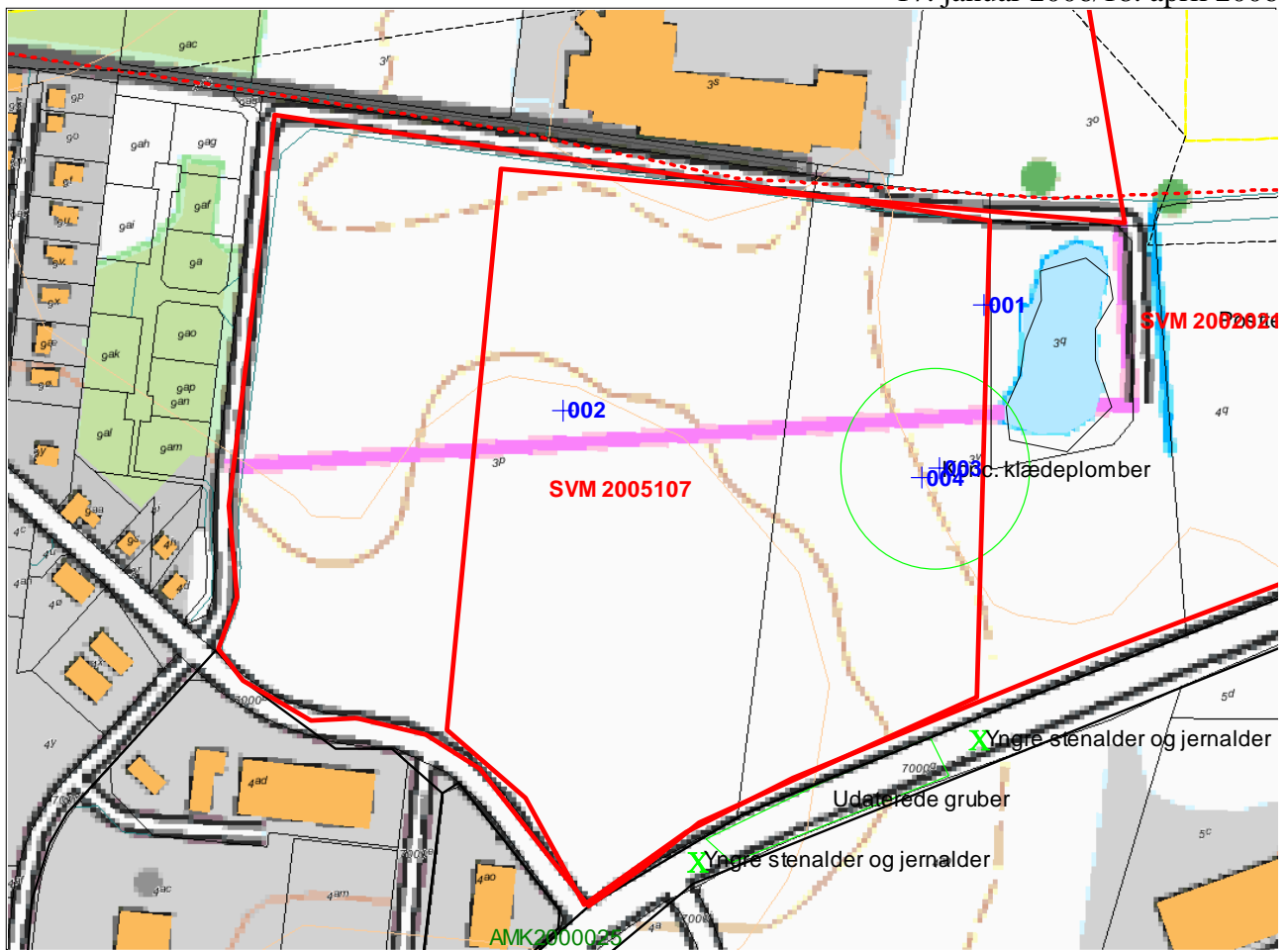
Supplerende detektorafsøgning i østlige del.

P.g.a. frost (>25 cm) kunne der ikke foretages en effektiv detektorafsøgning af områdets østlige dele, hvor der i de opgravede jordbunker var konstateret metalgenstande.

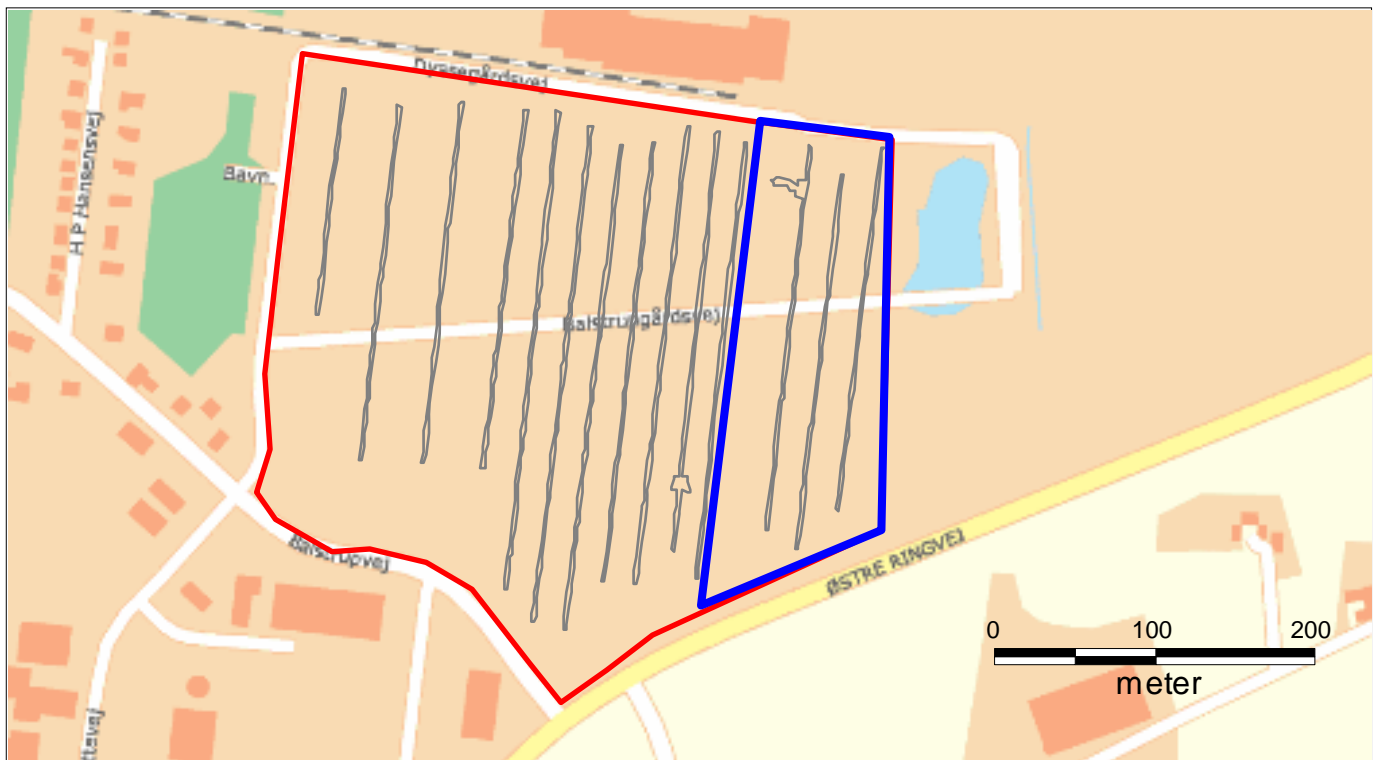
Denne blev derfor gennemført af Morten Pedersen d. 28-03-2006, hvor jorden var tøet op.

Der blev foretaget en dækkende, systematisk afsøgning, fundne metalgenstande blev vurderet og indmålt med håndholdt GPS, hvorved to genstande af sølv/bronze fremkom (x13 – x14): et bronzesmykke og en sølvring (Wpt003 og WPT004). Beliggenhed jf. omstående kortillustration.

De er dog af en karakter, der ikke begrundes en yderligere undersøgelse. Hvilket straks blev udtalt.

Sagsarealets afgrænsning (rødt) samt beliggenhed af de registrerede detektorfund (blå, waypointnumre jf. fundliste). Supplement med ældre, registreret viden (grønt). Baggrundskort matrikelkort og topografisk kort Kort25 © KMS.

Kort 3. SVM2005107 Balstrup N1. Udtalelsen jf. museumslovens § 25 gælder det med rødt indrammede område. Området inden for den blå ramme er færdigundersøgt (28-03-2006) og udtalelse er givet.

Der foreligger et mindre antal digitale fotos fra forundersøgelsen (jf. fotoliste og pdf oversigt) og alt originalmateriale samt dagbogsnotater m.m. opbevares på Sydvestsjælland Museum, Storgade 17, 4180 Sorø

Vurdering og evt. fremtidige tiltag

Samlet set viste forundersøgelsen af matr. 3p og dele af 3v, Balstrup, Ringsted jorder, at der, som antaget, har været forhistorisk aktivitet i dette område. De spredte anlægsforekomster og den ringe genstandsmængde tyder dog på, at denne aktivitet ikke har været af længerevarende eller særlig intensiv karakter, og museet agter derfor ikke at foretage yderligere udgravninger i lokalplanområdet. På baggrund af forundersøgelsens resultater og de mange registrerede oldtidslevn i området omkring Balstrup, er det dog museets anbefaling, at der også ved fremtidige jord- og anlægsarbejder i området mod øst bliver foretaget lignende forundersøgelser.

Sorø d. [Dobbeltklik = dato (opdateres ikke)]

[Underskriver = besigtiger/ansvarlig]

Fundliste

X-nr	A-nr	Materiale	Beskrivelse	Datering
001	65	Flint	2 afslag (heraf 1 med retouche)	
002	72	Flint	6 afslag (heraf 5 ildpåvirkede) og 1 ildpåvirket flække	
003	87	Flint	2 afslag (heraf 1 retoucheret)	
004	143	Flint	1 afslag	
005	176	Flint	1 afslag (ildpåvirket)	
006	177	Keramik	1 skår	
007	178	Flint	1 atypisk kerneøkse, 1 bor (?), 2 afslag	Neo?
008	178	Keramik	1 skår	
009	180	Keramik	4 sideskår (samme stykke)	
010	-	Flint	1 retoucheret afslag fra dræn i Grøft 6	
011	-	Bronze	1 bronzeklump fra detektorafsøgning Grøft 1-3 (waypoint 1)	
012	-	Bronze	1 bronzeplade fra detektorafsøgning Grøft 1-3 (waypoint 2)	
013	-	Bronze	1 ronzefigur fra detektorafsøgning Grøft 1-3 (waypoint 3)	
014	-	Sølv	1 sølvring med indlagt blå sten fra detektorafsøgning Grøft 1-3 (waypoint 3)	

Fotoliste

Film nr	Opt	Type	Tekst	Fot	Dato
2005107D	1	Digital	Grøft 1 set fra N	H.H.	03-01-2006
2005107D	2	Digital	Grøft 1 set fra N	H.H.	03-01-2006
2005107D	3	Digital	Grøft 1 set fra N	H.H.	03-01-2006
2005107D	4	Digital	Detektorafsøgning, Grøft 1 (Morten og Finn)	H.H.	03-01-2006
2005107D	5	Digital	Detektorafsøgning, Grøft 1 (Morten og Finn)	H.H.	03-01-2006
2005107D	6	Digital	"Hegn", Grøft 3, set fra V	M.P	06-01-2006
2005107D	7	Digital	"Hegn", Grøft 3, set fra V	M.P	06-01-2006
2005107D	8	Digital	"Hegn", Grøft 3, set fra V	M.P	06-01-2006
2005107D	9	Digital	"Hegn", Grøft 3, set fra V	M.P	06-01-2006
2005107D	10	Digital	Musvåge på bunke, set fra NØ	LML	09-01-2006
2005107D	11	Digital	Musvåge på bunke, set fra NØ	LML	09-01-2006
2005107D	12	Digital	Flyvende musvåge, set fra NØ	LML	09-01-2006
2005107D	13	Digital	Arbejdsbillede, Grøft 10, Vara, Morten, Finn, set fra SV	LML	09-01-2006

Tegningsliste

T-nr.	Type	Skala	Initialer
01	Fladetegning, grøft 1-2	1:100	V.P.
02	Fladetegning, grøft 2	1:100	V.P.
03	Fladetegning, grøft 3	1:100	V.P.
04	Fladetegning, grøft 3-4	1:100	V.P.
05	Fladetegning, grøft 4-5 (samt beskr. A54-65)	1:100	V.P.
06	Fladetegning, grøft 5-6	1:100	V.P.
07	Fladetegning, grøft 5-6-7	1:100	V.P.
08	Fladetegning, grøft 7-8 (samt beskr. A180)	1:100	V.P.
09	Fladetegning, grøft 8-9	1:100	V.P.
10	Fladetegning, grøft 9	1:100	V.P.
11	Fladetegning, grøft 10 (samt beskr. A142-146)	1:100	V.P.

T-nr.	Type	Skala	Initialer
12	Fladetegning, grøft 10-11 (samt beskr. A178)	1:100	V.P.
13	Fladetegning, udvidelse grøft 3 (samt beskr. 147-171)	1:100	V.P.
14	Fladetegning, grøft 12-13 (samt beskr. A172-177)	1:100	V.P.
15	Fladetegning, grøft 13-14 (samt beskr. A179)	1:100	V.P.
16	Fladetegning, grøft 14	1:100	V.P.
17	Anlægsbeskrivelser, A1-31	-	H.H. og M.P.
18	Anlægsbeskrivelser, A32-65	-	M.P.
19	Anlægsbeskrivelser, A66-94	-	M.P.
20	Anlægsbeskrivelser, A108-141	-	M.P.
21	Anlægsbeskrivelser, A172-177	-	M.P.

Måledata

Alle måledata er i System 34, Sjælland

Pkt.	X	Y	Z	MI_X	MI_Y
p01	118745.11	112758.49	42.022	-118745.11	112758.49
p02	118749.86	112718.83	41.969	-118749.86	112718.83
p03	118754.83	112679.13	41.894	-118754.83	112679.13
p04	118759.67	112639.43	42.035	-118759.67	112639.43
p05	118764.57	112599.81	42.019	-118764.57	112599.81
p06	118769.43	112560.1	42.186	-118769.43	112560.1
p07	118772.62	112532.79	42.619	-118772.62	112532.79
p08	118798.04	112508.41	44.539	-118798.04	112508.41
p09	118793.26	112548.01	42.949	-118793.26	112548.01
p10	118788.4	112587.73	42.828	-118788.4	112587.73
p11	118783.5	112627.36	42.466	-118783.49	112627.36
p12	118778.43	112667.03	42.184	-118778.43	112667.03
p13	118773.6	112706.69	42.077	-118773.6	112706.69
p14	118769.63	112740.92	42.174	-118769.63	112740.92
p15	118789.46	112758.76	42.097	-118789.46	112758.76
p16	118793.98	112719.09	42.155	-118793.98	112719.09
p17	118798.36	112679.39	42.417	-118798.36	112679.39
p18	118802.93	112639.63	42.836	-118802.93	112639.63
p19	118807.57	112599.92	43.325	-118807.56	112599.92
p20	118811.92	112560.24	44.158	-118811.92	112560.24
p21	118816.79	112520.56	44.829	-118816.79	112520.56
p22	118829.34	112761.84	41.937	-118829.34	112761.84
p23	118834.13	112722.17	42.5	-118834.13	112722.17
p24	118838.87	112682.46	43.207	-118838.87	112682.46
p25	118843.36	112642.72	44.035	-118843.36	112642.72
p26	118847.76	112603.04	44.836	-118847.75	112603.04
p27	118852.24	112563.35	46.015	-118852.24	112563.35
p28	118856.64	112523.64	46.092	-118856.64	112523.64
p29	118860.46	112489.87	46.187	-118860.46	112489.87
p30	118847.25	112767.82	42.109	-118847.25	112767.82
p31	118851.32	112728.11	42.584	-118851.32	112728.11
p32	118855.46	112688.34	43.288	-118855.46	112688.34
p33	118859.87	112648.66	44.231	-118859.87	112648.66
p34	118864.02	112608.94	44.627	-118864.02	112608.94
p35	118868.2	112569.16	46.072	-118868.2	112569.16
p36	118872.46	112529.43	46.177	-118872.46	112529.43
p37	118874.88	112507.52	46.268	-118874.88	112507.52

Pkt.	X	Y	Z	MI_X	MI_Y
p38	118865.06	112771.93	42.103	-118865.06	112771.93
p39	118869.87	112732.23	42.507	-118869.87	112732.23
p40	118874.33	112692.54	43.416	-118874.33	112692.54
p41	118879.03	112652.87	44.788	-118879.03	112652.87
p42	118883.54	112613.15	44.805	-118883.54	112613.15
p43	118888.04	112573.47	45.81	-118888.04	112573.47
p44	118892.82	112533.8	46.035	-118892.82	112533.8
p45	118897.49	112494.17	45.982	-118897.49	112494.17
p46	118898.32	112486.52	46.118	-118898.31	112486.52
p47	118917.86	112488.36	45.971	-118917.86	112488.36
p48	118913.37	112528.02	45.573	-118913.37	112528.02
p49	118908.95	112567.73	45.674	-118908.94	112567.73
p50	118904.32	112607.41	44.639	-118904.32	112607.41
p51	118899.65	112647.14	45.065	-118899.65	112647.14
p52	118895.31	112686.85	44.011	-118895.31	112686.85
p53	118890.86	112726.54	42.533	-118890.86	112726.54
p54	118887	112761.27	42.115	-118887	112761.28
p55	118907.23	112759.37	42.084	-118907.23	112759.37
p56	118911.5	112719.66	42.805	-118911.5	112719.66
p57	118916.15	112679.96	44.173	-118916.15	112679.96
p58	118920.92	112640.26	45.094	-118920.92	112640.26
p59	118925.58	112600.56	44.718	-118925.57	112600.56
p60	118930.2	112560.86	45.493	-118930.2	112560.86
p61	118935.01	112521.18	45.55	-118935.01	112521.18
p62	118939.59	112481.46	45.536	-118939.59	112481.46
p63	118942.38	112457.69	45.495	-118942.38	112457.69
p64	118961.77	112463.49	45.478	-118961.77	112463.49
p65	118956.97	112503.22	45.566	-118956.97	112503.22
p66	118952.14	112542.91	45.506	-118952.14	112542.91
p67	118947.55	112582.64	45.145	-118947.55	112582.64
p68	118942.84	112622.34	45.169	-118942.84	112622.34
p69	118938.15	112662.02	44.451	-118938.15	112662.02
p70	118933.67	112701.74	43.845	-118933.67	112701.74
p71	118929.31	112741.45	42.516	-118929.31	112741.45
p72	118925.99	112771.24	42.252	-118925.99	112771.24
p73	118945.99	112780.64	42.207	-118945.99	112780.64
p74	118950.43	112741.01	42.652	-118950.43	112741.01
p75	118954.72	112701.27	43.744	-118954.71	112701.27
p76	118959.22	112661.59	44.66	-118959.22	112661.59
p77	118963.72	112621.87	45.187	-118963.72	112621.87
p78	118967.96	112582.13	45.177	-118967.96	112582.13
p79	118972.13	112542.37	45.084	-118972.13	112542.37
p80	118976.56	112502.65	45.296	-118976.56	112502.65
p81	118978.67	112483.28	45.376	-118978.67	112483.28
p82	118966.37	112780.84	42.062	-118966.37	112780.84
p83	118971.44	112741.2	42.771	-118971.44	112741.2
p84	118976.16	112701.53	43.96	-118976.16	112701.53
p85	118980.89	112661.85	44.698	-118980.89	112661.85
p86	118985.27	112622.12	45.031	-118985.27	112622.12
p87	118990.29	112582.48	45.255	-118990.29	112582.48
p88	118993.15	112558.68	45.16	-118993.15	112558.68
p89	118801.15	112734.48	42.075	-118801.15	112734.48
p90	118812.59	112737.96	42.303	-118812.59	112737.96

Pkt.	X	Y	Z	MI_X	MI_Y
p91	119006.29	112787.03	41.738	-119006.29	112787.03
p92	119010.58	112747.36	42.498	-119010.57	112747.36
p93	119015.04	112707.67	43.685	-119015.04	112707.67
p94	119019.09	112667.91	44.598	-119019.09	112667.91
p95	119023.26	112628.15	44.523	-119023.26	112628.15
p96	119027.65	112588.39	44.665	-119027.65	112588.39
p97	119030.41	112561.54	45.101	-119030.41	112561.54
p98	119069.29	112563.34	44.782	-119069.29	112563.34
p99	119064.81	112603.01	44.416	-119064.81	112603.01
p100	119060.44	112642.79	44.053	-119060.44	112642.79
p101	119055.93	112682.44	43.036	-119055.93	112682.44
p102	119051.86	112722.22	42.889	-119051.86	112722.22
p103	119047.57	112761.93	42.163	-119047.56	112761.93
p104	119045.13	112783.77	42.152	-119045.13	112783.77
p105	119079.7	112794.75	42.651	-119079.7	112794.75
p106	119084.49	112755.1	42.172	-119084.49	112755.1
p107	119089.1	112715.45	42.931	-119089.09	112715.45
p108	119093.49	112675.72	43.644	-119093.49	112675.72
p109	119095.92	112653.88	44.132	-119095.92	112653.88

2005107D02.JPG

2005107D03.JPG

2005107D04.JPG

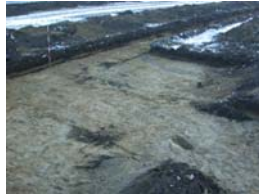
2005107D05.JPG

2005107D06.JPG

2005107D07.JPG

2005107D08.JPG

2005107D09.JPG

2005107D10.JPG

2005107D11.JPG

2005107D12.JPG

2005107D13.JPG

SVM2005107 X 01

SVM2005107 X 02

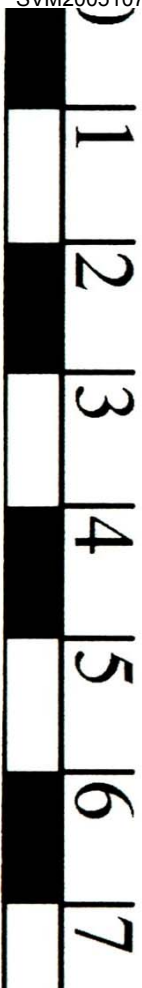
SVM2005107 X 03

SVM2005107 X 04

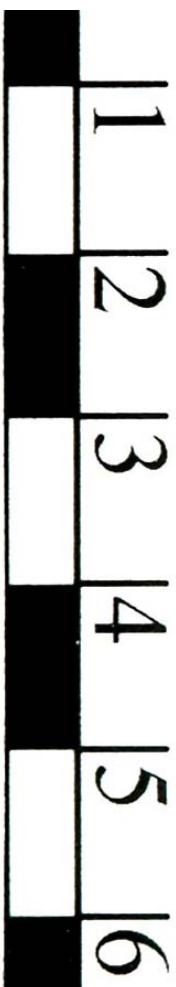

SVM2005107 X 05

SVM2005107 X 06

SVM2005107 X 07

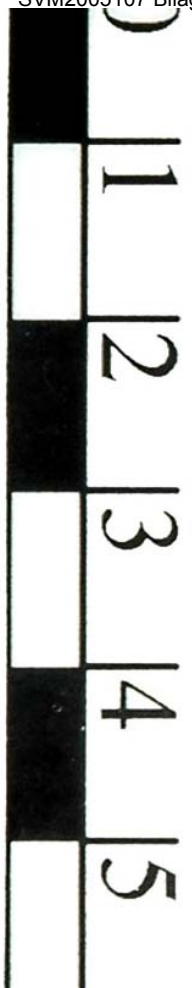

SVM2005107 X 07

SVM2005107 X 08

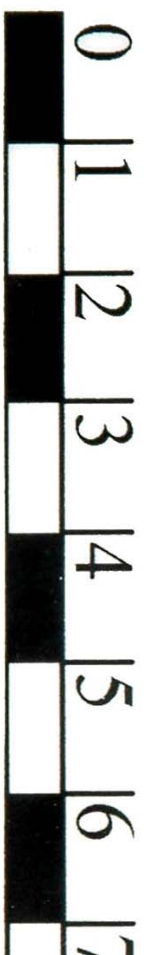

M2005107 X 09

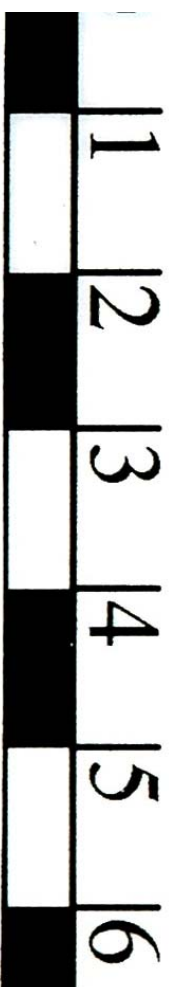

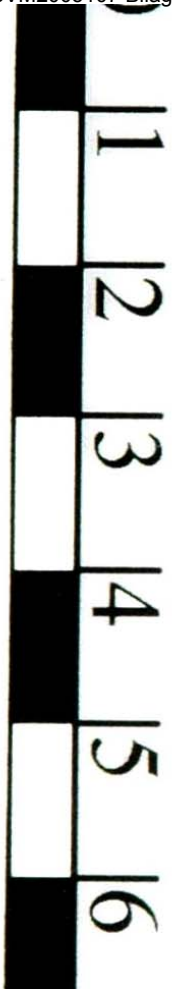

SVM2005107 X 10

SVM2005107 X 11

SVM2005107 X 12

SVM2005107x13

SVM2005107x14

